

JAARPLANNING 2021 dbieb

Jaarplanning/profiel 2021 op hoofdlijnen - bibliotheekwerk Leeuwarden en Tytsjerksteradiel

FOCUS OP DE MAATSCHAPPELIJKE BIBLIOTHEEK

Inhoud

	blz.
1. Voorwoord	3
2. Basis en maatschappelijke uitgangspunten voor dbieb	7
3. Strategische speerpunten in het nieuwe beleid	10
4. De inhoudelijke dienstverlening – profielen teams	12
4.1 – Team Programmering	12
4.2 – Team Onderwijs	15
4.3 – Team Bibliotheken Stad en Dorpen	18
4.4 – Unit Digitaal	21
5. Samengevat: hoofdlijnen planning 2021 per team	22

1. Voorwoord

De jaarplanning 2021 van dbieb - Stichting Bibliotheken Midden-Fryslân (SBMF) - op hoofdlijnen geeft een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in het dienstverleningsaanbod voor de inwoners van Leeuwarden en Tytsjerksteradiel in de komende periode. In deze voorliggende notitie worden de meest prominente inhoudelijke ontwikkelingen en activiteiten benoemd. De notitie dient als een oplegger op inhoud bij de begrotingen 2021. In de komende maanden worden de hoofdlijnen verder uitgewerkt in de meer gedetailleerde jaarwerkplannen van de verschillende teams.

Context - de focus op de maatschappelijke bibliotheek

Landelijke ontwikkelingen

Het netwerk van openbare bibliotheken in Nederland draagt bij aan een geïnspireerde, geïnformeerde en betrokken samenleving. Ook in de komende jaren legt het netwerk gezamenlijk de focus op drie maatschappelijke opgaven, samen met andere partners binnen bestaande en nog te vormen (landelijke) netwerken. Het gaat hierbij om de geletterde samenleving (het bevorderen van geletterdheid en leesplezier), participatie in de informatiesamenleving (digitale inclusie en digitaal burgerschap) en een leven lang ontwikkelen (basisvaardigheden en blijvende inzetbaarheid).

Vernieuwing bij dbieb – belangrijke ontwikkelingen op drie sporen

In de afgelopen jaren is op een drietal sporen verder gewerkt aan de vernieuwing en modernisering van het bibliotheekwerk in de gemeenten Leeuwarden en Tytsjerksteradiel. Dit dynamisch proces ligt geheel in lijn met de landelijke ontwikkelingen en verandert de bibliotheek van kleur: van klassieke 'uitleenbibliotheek' naar de 'maatschappelijke bibliotheek'. Deze vernieuwing bij dbieb verloopt via een drietal samenhangende sporen: de ontwikkeling van het inhoudelijk bibliotheekwerk, de ontwikkeling van de organisatie en de ontwikkeling van de huisvesting en spreiding.

De vernieuwing is een uitdagend en continu proces. Het is voor de bibliotheek zaak scherp aan de wind te zeilen en permanent te anticiperen op relevante maatschappelijke ontwikkelingen.

Spoor 1 - nieuwe beleidsspeerpunten

In 2017 verscheen het Strategisch Ondernemingsplan 2017 – 2020. Dit plan heeft als fundament gediend onder de gedetailleerde jaarwerkplannen van de organisatie die de verschillende teams en units jaarlijks opstellen. Het vigerende plan loopt eind 2020 ten einde en momenteel wordt gewerkt aan de totstandkoming van een nieuw beleidsplan voor de komende jaren. De vorming van het nieuwe plan verloopt deels via een opleidingstraject, 'dbiebAcademy' genaamd. In dit traject worden alle medewerkers van dbieb betrokken. Waar het management zich met name richt op de invulling van de 'waarom-' en 'wat-vraag', richten de medewerkers zich met name op de beantwoording van de 'hoe-vraag'. In het kader van het nieuwe beleidsplan is er reeds een herdefiniëring van de visie, missie, bestaansrecht en positionering geweest. Tevens zijn op basis van de maatschappelijke opdracht (onder andere de college- en raadsprogramma's van beide gemeenten) en een segmentatieonderzoek in het werkgebied nieuwe beleidsspeerpunten bepaald.

Hoewel de essentie van het bibliotheekwerk uiteraard niet zal veranderen, zal er dus wel sprake zijn van andere accenten in het beleid. In het nieuwe beleid staat meer dan ooit de maatschappelijke

opdracht van het bibliotheekwerk centraal: de ontwikkeling van inwoners van Leeuwarden en Tytsjerksteradiel waarbij de begrippen ‘taal’ en ‘informatie’ sleutelwoorden zijn.

Vanwege de impact van de coronacrisis is de doorlooptermijn van dbiebAcademy noodgedwongen tot en met december 2020 verlengd.

Spoor 2 - de organisatie

In het najaar 2017 is een reorganisatie doorgevoerd. Vanaf eind januari 2018 werkt de organisatie formeel in een nieuwe setting. In 2020 is een eerste evaluatie van de reorganisatie afgerond. Een deel van de uitkomsten is gebruikt ten behoeve van de opzet van het nieuwe HRM-plan voor de komende twee jaar. Vanuit de evaluatie fungeert dit plan als het kompas voor de verdere finetuning van de nieuwe organisatie. Hierbij ligt de nadruk op de invulling en vertaling van begrippen als de lerende organisatie, planmatig werken, zelforganisatie en samensturing. Begrippen die als uitgangspunt liggen onder het reorganisatieplan.

In de afgelopen twee jaar is de organisatie ook qua omvang gegroeid. Deze groei vond met name plaats in de teams Onderwijs en Programmering. In de komende periode zullen ook de onderdelen van Bedrijfsvoering op de noodzakelijke sterkte worden gebracht. In het vroege voorjaar 2021 zal de personele invulling van de organisatie als geheel zijn afgerond.

Spoor 3 - huisvesting

Huisvesting Leeuwarden

Op het terrein van huisvesting is er in 2021 in Leeuwarden een aantal belangrijke ontwikkelingen aan de orde.

Centrale Blokhuispoort

De Centrale bibliotheek Leeuwarden is reeds drie jaar gevestigd in een nieuw onderkomen in het complex Blokhuispoort. Uiteraard heeft de coronacrisis veel impact op de bezoekersaantallen, maar de nieuwe huisvesting is en blijft een enorme publiekstrekker. Het gebouw is uitstekend geschikt als instrument voor de uitvoering van de vijf kerntaken¹ van het moderne bibliotheekwerk en kan worden beschouwd als de huiskamer van de stad. De ervaringen met de nieuwe bibliotheek zijn positief. In april 2019 werd de bibliotheek uitgeroepen tot De Beste Bibliotheek van Nederland. De titel werd niet alleen verkregen door het gebouw, maar met name vanwege de dienstverlening en activiteiten die vanuit het gebouw worden georganiseerd.

In het najaar 2020 zijn de werkzaamheden aan een aantal belangrijke elementen in de bibliotheek Blokhuispoort hervat. De klimaatbeheersing is in bedrijf gesteld en de bouw- en inrichting van de Kapel is ter hand genomen. De Kapel zal begin 2021 in gebruik worden genomen. De bibliotheek beschikt daarmee over een aantrekkelijke ruimte waarin tal van – ook culturele – activiteiten kunnen worden georganiseerd. De Kapel is uitermate belangrijk voor de profilering van de bibliotheek.

¹ De nieuwe Wet (WsoB - 2018) schrijft openbare bibliotheken vijf functies voor: kennis & informatie, ontwikkeling & educatie, lezen & literatuur, ontmoeting & debat en kunst & cultuur. Deze vijf functies vormen de basis voor de doelstelling van de wet dat iedere Nederlander toegang moet hebben tot een fysieke en digitale bibliotheekvoorziening. Daarmee kan de bibliotheek haar kerntaak uitvoeren: burgers helpen zich te ontwikkelen, opdat ieder goed kan functioneren in de maatschappij.

Vestiging Stiens

Een andere belangrijke ontwikkeling betreft de verhuizing van de vestiging Stiens naar een nieuw onderkomen in het oude gemeentehuis in het centrum van het dorp. Hier wordt een nieuw Multifunctioneel Centrum gerealiseerd. De gemeenteraad van Leeuwarden heeft positief over de planvorming besloten. Er wordt door een projectgroep hard gewerkt aan de uitvoering van de plannen en naar verwachting zal de nieuwe vestiging in september 2021 worden geopend.

Vestiging Grou

De bibliotheek Grou is gevestigd in het gebouw van OSG Sevenwolden nabij de A32. De vestiging ligt hiermee decentraal ten opzichte van de kern van het dorp. In de huidige situatie is er voor de bibliotheek alleen sprake van bestemmingsverkeer. Dit is terug te zien in de bedrijfsresultaten van de vestiging. Het zou beter zijn de bibliotheek te verplaatsen naar een locatie in het centrum van Grou. In 2021 gaat de bibliotheek zich oriënteren op de mogelijkheden.

Huisvesting Tytsjerksteradiel – 2021, een cruciaal jaar

Het jaar 2021 wordt een cruciaal jaar in de huisvestingssituatie van het bibliotheekwerk in de gemeente Tytsjerksteradiel. In de strategie om de bezuinigingen op te vangen speelt huisvesting een primaire rol.

Naast de financiële noodzaak tot aanpassingen in de huisvesting, is er tevens een inhoudelijke aanleiding. Dit betreft de aanpassing van de inhoud en de verschijningsvorm van het bibliotheekwerk in de plattelandsvoorzieningen van de bibliotheek. Ook de dorpsvestigingen in Tytsjerksteradiel moeten toekomstbestendig worden gemaakt. De voorzieningen met een beperkte collectie en dito openingstijden voldoen niet meer aan de eisen van deze tijd en de vraag van de klant. Dit strategische vraagstuk ligt overigens niet alleen voor in het werkgebied van dbieb maar eigenlijk in het gehele land. Een juiste inkleuring in een nieuwe verschijningsvorm is van levensbelang voor de juiste positionering en effectiviteit van het bibliotheekwerk in de plattelandsomgeving.

Het management van de bibliotheek oriënteert zich momenteel op een nieuwe opzet in het brede kader van het bibliotheekwerk in de gemeente Tytsjerksteradiel. Met de gemeente is afgesproken in gezamenlijkheid een nieuwe visie te ontwikkelen. Behoud van twee vaste vestigingen in de gemeente is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Samenwerking met maatschappelijk relevante partners is essentieel.

Vestiging Hurdegaryp

Om de exploitatie van de bibliotheek in de gemeente structureel toekomstbestendig te maken, is de keuze gemaakt de vestiging in Hurdegaryp per 1 januari 2021 te sluiten. Deze keuze tot sluiting vindt met name zijn oorsprong in een verantwoorde spreiding van fysieke bibliotheekvoorzieningen in de gemeente. Met Burgum en Gytsjerk blijft de fysieke bibliotheek voor iedere inwoner van Tytsjerksteradiel bereikbaar. De bibliotheek heeft samen met het dagelijks bestuur van Dorpsbelangen Hurdegaryp en de directies van het primair onderwijs in Hurdegaryp een verkenning gedaan met betrekking tot de mogelijkheden rond bibliotheekdienstverlening in het dorp met ingang van 2021. Deze mogelijke dienstverlening bevindt zich binnen strakke financiële kaders en wordt de komende maanden verder uitgewerkt.

Vestiging Gytsjerk

In het toekomstperspectief blijft de vestiging in Gytsjerk behouden. Het karakter van de vestiging krijgt een ander accent. In januari 2020 is de algemene ledenvergadering van Doarpsbelangen Gytsjerk (DB) akkoord gegaan met de realisatie van de 'Ontmoetingsruimte Gytsjerk' in de huidige bibliotheek van het dorp. De ontmoetingsruimte wordt gerealiseerd in een samenwerking tussen DB en de bibliotheek. Er is een brede projectgroep geformeerd die de diverse onderdelen van het project op een gestructureerde en enthousiaste wijze verder uitwerkt en uitvoert. In het dorp is draagvlak voor het project. De plaatsing van de ontmoetingsruimte in de huidige bibliotheek heeft eerst een tijdelijk karakter. Wellicht ontstaan op termijn mogelijkheden in het centrum van Gytsjerk waar meerdere relevante maatschappelijke partners onderdak kunnen vinden. De opening van de ontmoetingsruimte in de bibliotheek is gepland in het vroege voorjaar van 2021.

Vestiging Burgum

In het toekomstperspectief blijft ook de vestiging Burgum behouden. Een ingreep in de huisvestingssituatie van de bibliotheek Burgum is echter noodzakelijk. Het huidige pand is relatief duur en qua oppervlakte te groot voor de uitleenfunctie van de bibliotheek. Vanwege de verdiepingenstructuur is het gebouw eveneens vrij inefficiënt. De bibliotheek wil fors bezuinigen op de huisvestingslasten. In de komende periode onderzoekt de bibliotheek de mogelijkheden en richt haar strategie op een aantal sporen. Uitgangspunt is dat er wordt samengewerkt met relevante partners. Huisvestingslasten kunnen worden gedeeld en er ontstaat financiële ruimte. Daarnaast ontstaat de mogelijkheid tot inhoudelijke samenwerking met de 'huisgenoten'. De lijnen zijn kort en er kunnen bijvoorbeeld gezamenlijk activiteiten worden georganiseerd. Inmiddels is de bibliotheek in gesprek met welzijnsorganisatie KEARN en Het Iepen Mienskipsfûns (IMF). Deze partijen zijn geïnteresseerd in inhousing en in samenwerking met de bibliotheek. Inmiddels is op bestuurlijk niveau een aantal besprekingen tussen de partijen gehouden.

Daarnaast oriënteert de bibliotheek zich samen met haar partners ook op een alternatieve locatie in Burgum. Inmiddels is de aandacht gericht op een aantal mogelijke alternatieven in de kern van het dorp.

Ten slotte wordt onderzocht of het mogelijk is de huidige locatie te handhaven. Dat is alleen mogelijk indien ongeveer de helft van het vloeroppervlak wordt overgenomen door andere partners. Die kans is echter niet erg reëel.

Naar verwachting zal er in februari 2021 een definitieve beslissing worden genomen.

De inhoud staat centraal in de jaarplanning 2021

Vanuit de bovenstaande ontwikkelingen op de drie sporen wordt de vernieuwing van het bibliotheekwerk in het werkgebied van dbieb in 2021 verder vormgegeven. De meer gedetailleerde uitwerking van de jaarwerkplannen 2021 van de teams en units vindt plaats in de maanden december 2020 en januari 2021. In deze planning worden onder andere de concrete doelen en prestatieindicatoren (PI's) benoemd. Mede op basis van deze planning wordt begin 2021 de verdere planning van de ondersteunende unit Bedrijfsvoering ingevuld. Uiteraard moet in het proces rekening worden gehouden met de impact van de Coronacrisis.

2. Basis en maatschappelijke uitgangspunten voor dbieb

Visie

Wat zien wij als wij naar buiten kijken vanuit het gezichtspunt van onze wettelijk vastgelegde taken en functies?

We zien een terugtrekkende landelijke overheid die inzet op de zelfredzaamheid van burgers. Een deel redt zich en een deel redt zich niet door een onvoldoende ondersteunend netwerk, door onvoldoende vaardigheden of door (digitale) laaggeletterdheid.

Over het algemeen is de leefbaarheid in de regio hoog en zijn mensen relatief erg gelukkig. Mensen in de regio zijn ook erg trots op hun regionale cultuur. Daarnaast kent de regio veel burgers die actief betrokken zijn bij de samenleving als vrijwilliger. Echter kent de regio ook de nodige uitdagingen. De bevolking krimpt en de eenzaamheid neemt toe. In Leeuwarden zijn er een aantal wijken waar mensen in armoede en schulden leven. In de dorpen zien we een relatief laag opleidingsniveau, werkloosheid en vergrijzing. Dit leidt tot meer behoefte aan zorg, ontmoeting en het onderhouden van (digitale) vaardigheden.

Instituten zijn minder zichtbaar en er wordt meer uitgegaan van de kracht van de burgers. Mensen moeten meer zelf hun weg vinden en op zoek gaan naar nieuwe ontmoetingen. Taal (meertaligheid) en cultuur verrijken, verbinden mensen met elkaar en versterken de identiteit.

We zien steeds meer digitalisering, een toenemend gebruik van communicatiemiddelen en een technologische ontwikkeling waarin het delen van informatie gemeengoed wordt. Veel eenvoudige werkzaamheden en kennissystemen worden vervangen door robots. Dit leidt tot nieuwe zingeving- en ontwikkelingsbehoeften van mensen. Menselijke correctie van automatische systemen en interactie tussen mensen zijn van toegevoegde waarde voor de samenleving.

Bestaansrecht

Wat betekent deze visie voor dbieb?

dbieb is de plek waar iedereen vrij en ongedwongen binnen kan komen. Het is de lokale poort tot kennis, een leven lang leren, culturele ontwikkeling, informatieverwerking en vrijheid van meningsvorming voor zowel individuen als voor groepen.

De medewerker is de actieve verbinder tussen mensen en bronnen. Dit maakt de bibliotheek uniek en onderscheidend. Vrijheid, voorspoed en persoonlijke ontwikkeling zijn fundamentele waarden. Goed geïnformeerde burgers zijn de dragers van een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee mag doen.

Vrij toegankelijke informatie, toegang tot educatie en zelfontplooiing zijn onmisbaar voor de ontwikkeling van normen en waarden.

Missie

Daarom zien wij dit als onze belangrijkste opdracht:

‘Wij inspireren eenieder om zich een leven lang te ontwikkelen’. (Mission statement dbieb)

Wij inspireren iedereen om zich een leven lang te ontwikkelen, zijn perspectieven te verrijken en zich in staat te stellen om volwaardig mee te doen in de lokale samenleving.

Wij zijn een netwerkorganisatie die - in samenwerking met partners - vrije toegang biedt tot cultuur en informatie, het produceren en het delen van informatie ondersteunt en duiding brengt in een lokale en wereldwijde context.

Positionering

Waar staat dbieb voor - wat is dbieb?

Lokale informatiebemiddelaar (actieve verbinder)

Wij zijn de lokale toegangspoort naar informatie.

Wij ondersteunen de mensen in Leeuwarden en Tytsjerksteradiel bij het zoeken naar en vinden van informatie en inspiratie zodat ieder individu kan blijven meedoen in de samenleving.

We zien onszelf als onafhankelijke lokale informatiebemiddelaar die, in een netwerk van organisaties, bronnen en kennisinstituten, zorgt dat de verbinding wordt gelegd tussen betrouwbare informatie, kennis en de Friese populatie.

Dé plek voor iedereen

In onze samenleving zien wij hoe belangrijk het is om een laagdrempelige plek te hebben, voor iedereen. Dat is dbieb: de openbare plek van jouw stad of dorp waar je zonder drempel binnen kunt lopen en welkom bent. Waar niemand iets van je verwacht. Een plek waar je elkaar ontmoet en het gesprek kan aangaan over wat jou bezighoudt. Wij laten onze leden en bezoekers actief meedenken over de invulling van onze programmering. We luisteren naar de behoeften van onze inwoners en omarmen hun initiatieven.

dbieb is van en voor de mensen uit deze regio.

Blijven ontdekken

‘Wij inspireren iedereen om zich een leven lang te ontwikkelen’.

Dat kan alleen wanneer je gestimuleerd wordt om nieuwe dingen te blijven ontdekken, op de hoogte raakt van actuele thema's, kennismaakt met nieuwe vaardigheden en Friese-, en andere culturen kunt ontdekken. Op deze manier verbreden wij de horizon van onze leden en bezoekers. Je bent nooit te oud om te leren en nooit te jong om ermee te beginnen.

Zelfvertrouwen

Onze regio kent veel problematiek. Eén van de belangrijkste dingen is dan om zelf achter het stuur te blijven zitten van je eigen leven. Dat kan alleen als je vertrouwen hebt in jezelf en in je eigen kunnen. Daarom zetten wij ons in om de mensen van stad en dorp te ondersteunen in hun zelfvertrouwen. Dat doen wij door hen nieuwe vaardigheden aan te leren die van belang zijn om mee te blijven doen in deze samenleving. Maar ook door ontmoeting met anderen te faciliteren en hen te inspireren. Wij stimuleren de persoonlijke ontwikkeling onder onze inwoners.

Grutsk!

In Fryslân geloven wij in 'samenredzaamheid', we doen het samen. Onze medewerkers, vrijwilligers en samenwerkingspartners vinden elkaar in wat we allemaal het belangrijkste vinden: het in hun kracht zetten van onze inwoners. Op deze manier versterken wij onze regio en bouwen we aan een krachtige samenleving. Daar zijn we trots op!

3. Strategische speerpunten in het nieuwe beleid

Vanaf het voorjaar 2021 zal dbieb opereren vanuit een nieuw beleidsplan. Met de bovengenoemde geüpdatet visie, missie en maatschappelijke opdracht als basis en vertrekpunt richt dbieb zich in de komende jaren in de vertaling en realisatie van haar nieuwe beleid op vier strategische speerpunten. Nauwgezet segmentatieonderzoek vormt een belangrijk kompas. Het gaat hierbij om:

- **Basisvaardigheden volwassenen** – Onze regio kent maatschappelijke uitdagingen zoals eenzaamheid en in een aantal wijken en dorpen van Leeuwarden en Tytsjerksteradiel leven mensen in armoede en schulden. In dit speerpunt richten wij ons op het verbeteren van vaardigheden die nodig zijn om zelfredzaam te zijn in de samenleving. Lezen, schrijven, begrijpen, informatievaardigheden, digitale vaardigheden, sociale vaardigheden, communicatievaardigheden, financiële vaardigheden, juridische vaardigheden en vaardigheden op het gebied van opvoeding en gezondheid. Taal en informatie staan in het speerpunt nadrukkelijk centraal. De bibliotheek werkt hier samen met diverse relevante organisaties en instellingen.
- **Basisvaardigheden kinderen** – Zelfredzaamheid is steeds belangrijker in de samenleving van vandaag de dag. Kinderen die onvoldoende basisvaardigheden aanleren, zijn kwetsbaar om als volwassene minder zelfredzaam te worden. Daardoor zullen ze later niet mee kunnen komen in de samenleving. Zoals beschreven in het kinderrechtenverdrag van de Verenigde Naties, heeft ieder kind recht op (o.a.) gezond leven, spel en ontspanning, informatie, zorg, gelijkheid en onderwijs. Onze bibliotheek draagt hieraan bij door kinderen te helpen met het verbeteren van basisvaardigheden die hun de kans geven mee te doen in de samenleving. Omdat ieder individu recht heeft op meedoen. Een beheersing van basisvaardigheden is de minimumvoorwaarde voor welvaart en welzijn van ieder individu. De bibliotheek maakt ook hier deel uit van specifieke allianties en netwerken in het werkgebied en ook een nauwe samenwerking met het onderwijs in het werkgebied is van cruciaal belang. Een goede taalontwikkeling bij kinderen is een *preventieve* manier van bestrijding van laaggeletterdheid. Maar het terrein is breder dan alleen de focus op taalontwikkeling. De bibliotheek richt zich op de ontwikkeling van de zogenaamde 21e-eeuwse vaardigheden, of 21st century skills. Dit zijn competenties die een kind nodig heeft om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst.
- **Talentontwikkeling** – Dit speerpunt richt zich op zelfontplooiing en verrijking, verbreden van de horizon en het vergroten van kansen. Talentontwikkeling is een ‘verdieping op de basis’ of is gericht op ‘iets nieuws leren’ en het ontdekken van talenten die nog niet aangesproken worden. Stimuleren van en ontdekken waar je goed in bent en waar je plezier aan beleeft staat bij dit speerpunt centraal. We helpen kinderen met het benutten van hun talenten, omdat het plezier en een positieve ervaring oplevert. We helpen hen iets ontdekken waardoor de eigen horizon wordt verbreed.

- **dbieb als Culturele 'hub'**- dbieb als ontmoetingsplaats, als een verbindend platform. Mensen worden met elkaar verbonden. De bibliotheek als een onafhankelijke en actieve verbinder in een netwerk van mensen, organisaties, bronnen en kennisinstituten. Activiteiten en evenementen met thema's als filosofie, kunst, levensbeschouwing, cultureel burgerschap, bewustwording, en communicatie zullen bijdragen aan grotere sociale cohesie en het creëren van een gemeenschapsgevoel. Voor dit speerpunt hebben we een tak die zich richt op het platteland, en een tak die zich richt op de stad.

Op dit moment worden de speerpunten inhoudelijk 'geladen'. In de afgelopen periode is segmentatie onderzoek² uitgevoerd in het gehele werkgebied van dbieb. Op basis van dit gedegen onderzoek zijn alle doelgroepen binnen de bevolking in kaart gebracht. Op basis van de uitkomsten wordt per strategisch speerpunt bekeken op welke wijze de dienstverlening in alle facetten het best kan worden ingericht.

² Het Whize segmentatieonderzoek (voorheen Mosaic) geeft inzicht in alle Nederlandse huishoudens voor beter begrip en bereik van klanten, prospects en doelgroepen met een duidelijk beeld van de Nederlandse consument betreffende socio-demografie, levensstijl, cultuur, (koop)gedrag en communicatievoorkeur. Als eerste bibliotheek in Nederland heeft dbieb dit onderzoek op basis van een nieuwe methodiek in 2019 uitgevoerd.

4. De inhoudelijke dienstverlening

De inhoudelijke dienstverlening van dbieb wordt verzorgd door vier teams en één unit: het team Programmering, het team Onderwijs, de teams Bibliotheken Stad en Dorpen en de unit Digitaal. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste thema's in de planning 2021 van deze organisatie-onderdelen beschreven.

4.1 Team Programmering

Het team Programmering werkt vanuit de Centrale Blokhuispoort in een integrale setting binnen het gehele werkgebied van dbieb. Het team bestaat uit 8 parttime medewerkers die werken in de functie van Medewerker Programmering, Senior Medewerker Programmering en Teamleider Programmering. De medewerkers werken samen met vrijwilligers die actief zijn op de diverse aandachtsgebieden. Het team is verantwoordelijk voor de opzet en uitvoering van een breed scala aan activiteiten en programma's. Het team zet in op het wegwerken van achterstanden, op vaardigheden die in de nabije toekomst nodig zijn om goed in de maatschappij te kunnen functioneren en op persoonlijke ontwikkeling. 'Een leven lang leren' geldt als leidraad voor ontwikkeling en uitrol van de activiteiten van het team Programmering. Termen als taal, digitale- en media-educatie, zelfredzaamheid en zelfontplooiing vormen de basis onder de producten en dienstverlening van het team. De activiteiten van het team zijn nauw met elkaar verbonden. Resultaten en effecten worden bereikt door het combineren van verschillende vormen van activiteiten en programmering.

Thema: bestrijding laaggeletterdheid

In de bestrijding van laaggeletterdheid speelt dbieb een belangrijk rol. dbieb bezit een schat aan kennis van leesbevordering, taalontwikkeling, digitale geletterdheid en het stimuleren van leesplezier. Daarnaast beschikt dbieb over een groot aanbod aan ondersteunde diensten en producten op het gebied van taal. Met ingang van 2021 is versterking van de preventie van laaggeletterdheid een speerpunt voor dbieb. Het team Programmering maakt deel uit van een alliantie gericht op de bestrijding van laaggeletterdheid onder de bevolking van Leeuwarden en Tytsjerksteradiel. In deze keten zijn naast dbieb, ook het Friesland College, de Stichting Lezen & Schrijven, Amarylles en KEARN vertegenwoordigd. Tussen dbieb en de gemeenten bestaan korte lijnen zodat de dienstverlening en de activiteiten van dbieb zo goed mogelijk kunnen worden afgestemd op het beleid en de vraag vanuit de gemeenten daar waar het gaat om de bestrijding van laaggeletterdheid.

Thema: basisvaardigheden – Digi-Taalhuis

Het team faciliteert volwassenen die aan hun basisvaardigheden werken in het Digi-Taalhuis. Het leren van de Nederlandse taal staat hierbij centraal. Vanuit het uitgangspunt dat iedereen moet kunnen oefenen met taal blijft dbieb deze groep graag faciliteren.

Thema: digitale geletterdheid

Digitale geletterdheid is een complex aan vaardigheden en houdingsaspecten. Ook vanuit het team Programmering wordt gewerkt aan vaardigheden als ict-basisvaardigheden,

informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid, maar ook aan bewustwording in het leren omgaan met digitale middelen in onze gemedialiseerde samenleving. Deze vaardigheden zijn competenties die kinderen, leerkrachten en volwassenen nodig hebben om succesvol te kunnen deelnemen in de maatschappij van de toekomst.

Het team organiseert hiervoor workshops, oefengroepen en festivals. Het eigen festival DigiBites wordt jaarlijks georganiseerd en trekt vele bezoekers. Het is i.v.m. de Coronacrisis nog niet zeker of het festival in 2021 kan worden georganiseerd.

dbieb zet in 2021 verder in op de rol als de belangrijkste partij voor volwassenen met een achterstand in digitale vaardigheden op het terrein van non-formeel leren. In de Centrale Blokhuispoort is 'De Werkplaats' van dbieb gevestigd: een splinternieuwe ruimte waar nieuw ontwikkelde activiteiten op het terrein van de 21e-eeuwse vaardigheden tot stand komen en worden uitgevoerd. Ook in de andere vestigingen van dbieb worden activiteiten van de Werkplaats georganiseerd.

Thema: opzet netwerk en verbinder – Sociaal Domein

In 2018 is het team gestart met het faciliteren en verbinden van partners in het sociale domein. Er is een breed netwerk opgezet waar inwoners terecht kunnen met vragen op het gebied van onder andere financiën, belastingen, recht/juridisch, inkomen en (vrijwilligers)werk; een relevante vraagbaak binnen de gemeenten. Het team Programmering stimuleert onderlinge doorverwijzingen en kennis over het signaleren en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid. In 2021 gaat het team verder met het leggen van de verbinding van partners in het sociale domein naar basisvaardigheden en digitale vaardigheden.

In dbieb ontmoeten verschillende groepen elkaar. Het gebouw werkt als een ontmoetingspunt voor de stad, dorp en omgeving. Nu al bieden we onderdak aan verschillende groepen actieve burgers. In 2021 werkt het team Programmering verder aan een programmalijn dat is gericht op het werken met communities. De bibliotheekgebouwen in het werkgebied van dbieb worden daarmee nog meer podia voor groepen en netwerken.

Zelfontplooiing - cursussen

Persoonlijke ontwikkeling verrijkt het leven van mensen en verbreedt hun horizon. De activiteiten en dienstverlening van het team op het terrein van cursussen richt zich met name op taal, kunst en cultuur, digitale vaardigheden en communicatieve vaardigheden. In 2021 zal het aanbod meer verschuiven van cursussen naar evenementen. Ingezet wordt hierbij op kritisch denken, argumenteren, creatief denken en probleemoplossend vermogen. In verband met de coronamaatregelen kon in 2020 de Nacht van de Filosofie Fryslân helaas geen doorgang vinden. Het streven is de Nacht in 2021 wederom te organiseren. Het evenement is uitgegroeid tot één van de grootste evenementen op het terrein van filosofie in het noorden van het land. Het team Programmering draagt zorg voor de organisatie van dit unieke evenement in de Blokhuispoort. dbieb stimuleert regionale samenwerking op het gebied van filosofie.

Ook advies op individueel niveau

In 2021 werkt het team Programmering verder aan de ontwikkeling van methodes voor probleem- en contextgerichte dienstverlening. Vanuit de missie wordt hierbij uitgegaan van de vraag van de klant en wordt persoonlijke aandacht centraal gesteld. Dit kan in vestigingen van dbieb en op publiek toegankelijke plekken in wijken en dorpen.

Landelijk pilotproject Digitale inclusie / informatiepunt digitale overheid

De landelijke overheid is van mening dat iedereen mee moet kunnen doen in de digitale samenleving en met vertrouwen gebruikmaken van de digitale dienstverlening die de (landelijke) overheid biedt. Bibliotheken gaan hierbij ondersteuning bieden door samenwerking met publieke dienstverleners. Deze publieke dienstverleners zijn uitvoeringsorganisaties van de overheid: de Belastingdienst, CAK, CBR, CIZ, CJIB, DUO, SVB en UWV, verenigd in de Manifestgroep. Deze Manifestgroeppartijen verwijzen mensen die moeite hebben met computers en internet naar een bibliotheek bij hen in de buurt. Hier kunnen ze deelnemen aan computercursussen. Verder kunnen mensen in de bibliotheek terecht bij de Informatiepunten Digitale Overheid als zij vragen hebben over de dienstverlening van de Manifestpartijen. Daar worden zij verder geholpen met hun vragen over bijvoorbeeld huurtoeslag, AOW, werk, uitkering, belasting of PGB. Bibliotheekmedewerkers helpen hen ter plekke of verwijzen door naar lokale partners als het gaat om persoonsgebonden informatie. Dit zijn organisaties zoals sociaal raadslieden, welzijnsinstellingen, Humanitas, Formulierenbrigade, vakbonden, ouderenbonden, cliëntenvertegenwoordigers MEE, cliëntenondersteuners gemeente en zorgkantoren.

In 2019 zijn landelijk 15 vijftien ‘koploper-bibliotheken’ aangewezen. Zij plaveien de weg voor verdere uitrol in de twee jaar daarna. In 2020 zijn 65 volgende bibliotheken aangesloten en in 2021 zullen nog eens 70. Op die manier ontstaat er een landelijk dekkend netwerk. Bij de keuze van de vijftien bibliotheken is gekeken naar spreiding over het land, aard van het werkgebied en inhoudelijke criteria zoals de samenwerking met (lokale) partners. In Fryslân is dbieb (SBMF) aangewezen. Voor de uitvoering van de pilot ontvangt dbieb – via de Koninklijke Bibliotheek (KB) – een specifieke subsidie vanuit de overheid.

Het Informatiepunt Digitale Overheid in dbieb Leeuwarden is officieel per 1 juli 2019 geopend. Voor de uitvoering van de pilot werkt dbieb nauw samen met het Buurtservicepunt (BSP) in Leeuwarden. dbieb wil in 2021 verder uitbreiden op locaties in wijken en dorpen van Leeuwarden en Tytsjerksteradiel. Het doel is om deze dienstverlening in de toekomst structureel in te bedden.

Project The Third Space

In deze periode van coronagevaar is de behoefte aan een (digitale- en fysieke) platformfunctie van de openbare bibliotheek groot. In het najaar 2020 is daarom het landelijke project The Third Space opgestart. Dit project is een samenwerkingsverband tussen een aantal vooruitstrevende bibliotheken in het land (waaronder dbieb) en richt zich op het ontwerpen van deze hybride platformfunctie. Met het creëren van het platform toont de bibliotheek haar maatschappelijke relevantie, zowel fysiek als digitaal. Bij de ontwikkeling van het platform staat met name de functie ‘social learning’ centraal. Gebruikers/bezoekers van het platform kunnen kennis halen en brengen en worden door de bibliotheek optimaal gefaciliteerd. Het project bestaat uit een aantal fasen. De eerste (onderzoeks)fase wordt begin april 2021 afgerond.

Inburgering

Op 1 juli 2021 treedt de nieuwe Wet Inburgering 2021 in werking. Het doel van deze wet is dat alle nieuwkomers met een inburgeringsplicht zo snel mogelijk Nederlands leren spreken en schrijven op het voor hen hoogst haalbare niveau. Ook is het doel dat zij zo snel mogelijk – liefst betaald – werk krijgen, om zo volwaardig mee te kunnen doen in de Nederlandse samenleving. Voor de bibliotheek ligt hier een belangrijke taak. dbieb wil – samen met de andere bibliotheken in Fryslân - een rol spelen op het terrein van inburgering. Momenteel wordt onderzocht op welke terreinen een aanbieding kan worden gedaan in het (non-formele) opleidingsaanbod. Het gaat hierbij om een rol voor de bibliotheek in de zogenaamde B1-leerroute en de Z-route. Naar verwachting is de concrete inhoud van het aanbod in het vroege voorjaar van 2021 bekend.

4.2 Team Onderwijs

Het team Onderwijs werkt vanuit de Centrale Blokhuispoort in een integrale setting binnen het gehele werkgebied van dbieb. Het team onderwijs bestaat op dit moment uit 16 parttime medewerkers: 13 leesconsulenten/ mediacoaches, 2 accountmanagers en een teamleider. Binnen het team zijn geen vrijwilligers actief.

Speerpunt 2021: verdere ontwikkeling en uitrol formule ‘De Bibliotheek op school’ (dBos)

In toenemende mate fixeert de dienstverlening van dbieb aan het onderwijs in beide gemeenten zich op de ontwikkeling en uitrol van de formule ‘de Bibliotheek op school’ (dBos). In dit programma werken dbieb en scholen in Leeuwarden en Tytsjerksteradiel structureel samen aan de taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen. Door te lezen vergroten kinderen spelenderwijs hun woordenschat en verhogen zij hun taalniveau. Hierdoor worden in een vroeg stadium taalachterstanden teruggedrongen met minder kans op laaggeletterdheid.

Met dBos gaan school en dbieb een meerjarige samenwerking aan rondom lezen en mediawijsheid. Deze samenwerking is geborgd in het beleid van zowel school als dbieb. Een actuele en gevarieerde collectie in de school zorgt voor verrijking van het leesonderwijs. Boeken en andere materialen mogen net als bij dbieb door de kinderen mee naar huis genomen worden.

Vanuit de dbieb ondersteunt een professionele leesconsulent de leescoördinator en het team van de school. Daarnaast helpt een digitaal portaal de school bij het zoeken van boeken, het stimuleren van lezen, het bijhouden van de leeshistorie en het vinden van betrouwbare informatie. dBos maakt deel uit van een doorgaande leeslijn. Het programma ‘BoekStart’- gericht op het VVE - vormt het begin van deze beleidslijn en dBos VO (voortgezet onderwijs) het sluitstuk.

Leesoffensief vanuit de overheid

Vanuit de landelijke overheid³ wordt momenteel sterk ingezet op het bevorderen van geletterdheid en leesplezier. Er zijn grote zorgen over de dalende leesvaardigheid en leesmotivatie. Er wordt daarom onder andere een zogenaamd ‘Leesoffensief’ opgestart om het lezen onder jongeren te stimuleren. dbieb oriënteert zich momenteel op deelname aan dit offensief in 2021. In eerste

³ Tussen de drie overheidslagen, de Koninklijke Bibliotheek, de Stichting Samenwerkende POI's Nederland en de Vereniging Openbare Bibliotheken is eind september 2020 een convenant gesloten waarin inhoudelijke afspraken zijn gemaakt over de bijdrage van de bibliotheekvoorziening in Nederland aan de maatschappelijk opgaven.

instantie wordt bekeken of dit kan worden opgezet met de partners in het provinciale bibliotheeknetwerk.

Uitrol dBos in het werkgebied – situatie 2021

Medio 2019 zijn met de gemeente Leeuwarden afspraken⁴ gemaakt over de verdere uitrol van dBos op de PO-scholen en het VVE in de gemeente Leeuwarden. Daarnaast wordt een pilotproject dBos opgestart op een VO-school in Leeuwarden. De eerste evaluatie op deze pilot zal in het vroege voorjaar 2021 worden opgeleverd. Op basis van een plan zijn afspraken gemaakt over concrete doelen in de komende vier jaar. Binnen deze periode zal dbieb op 80 procent van de PO scholen in de gemeente Leeuwarden met de dBos-formuleaanwezig zijn. Hoewel de uitrol op zich voorspoedig verloopt, is er – vanwege de Coronacrisis – sprake van een beperkte vertraging bij de invoering. Vanuit de gemeente zijn voor de eerste twee jaar extra middelen beschikbaar gesteld om de gestelde doelen te realiseren. De samenwerking tussen de gemeente Leeuwarden en dbieb is constructief en toekomstgericht. Voor de uitvoering van de plannen is subsidie beschikbaar gesteld vanuit onderwijsachterstandsbudgetten.

In Tytsjerkstradiel is op 11 van de 22 scholen in het primair onderwijs dBos reeds ingevoerd. In de gemeente wordt voortvarend aan een verdere aanpak gewerkt. Samen met de bibliotheek heeft de gemeente Tytsjerksteradiel een plan⁵ ontwikkeld waarbij op alle scholen en het VVE in de gemeente dBos wordt uitgerold. Dat is een prachtige ambitie die een grote stap voorwaarts betekent in de preventie van laaggeletterdheid in de gemeente. Medio september 2020 gaf de gemeente groen licht voor de uitrol van dBos op alle scholen in de gemeente. Voor de uitrol in het VVE moet nog een aantal afspraken worden gemaakt. De bibliotheek heeft inmiddels de noodzakelijke voorbereidingen getroffen om tijdig met de uitrol te kunnen starten. De werving van een aantal leesconsulenten is afgerond en er is extra collectie t.b.v. de scholen aangeschaft. Ook in Tytsjerksteradiel worden de plannen gefinancierd vanuit onderwijsachterstandsbudgetten.

21e eeuwse vaardigheden

Een derde accent betreffen de speciale programma's gericht op 21e-eeuwse vaardigheden. Het team laat de scholen kennismaken met deze programma's. 21e-eeuwse vaardigheden, of 21st century skills, zijn competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst. De maatschappij verandert door technologie en digitalisering van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Gevolg is bijvoorbeeld dat meer mensenwerk wordt gedaan door machines. En bij steeds meer werk worden computers en ict gebruikt. Werk verandert, functies veranderen. Jongeren hebben 21e-eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden als kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid. Ook ten behoeve van het onderwijs en jeugd worden in 'De Werkplaats' van dbieb in de Centrale Blokhuispoort activiteiten op het terrein van de 21e-eeuwse vaardigheden ontwikkeld en uitgevoerd. Ook in de andere vestigingen in het werkgebied van dbieb worden deze activiteiten georganiseerd.

⁴ Plan Uitrol dBos Leeuwarden – april 2019

⁵ Plan Kinderen & (digitale) geletterdheid – dbieb doet 't samen – maart 2020

In het kader van het **project 'dbieb in de buurt'** loopt op 2 consultatiebureaus in de gemeente Leeuwarden (Leeuwarden-Bilgaard en Grou) een pilot BoekStartcoach. In deze pilots werken GGD Fryslân, Humanitas en dbieb samen in het kader van preventie laaggeletterdheid. In deze pilot wordt naast het inzetten van een BoekStartcoach ook door vrijwilligers voorgelezen in gezinnen. Het doel van de pilot is om juist de laag-taalvaardige gezinnen te bereiken. In de gemeente Tytsjerksteradiel staat op de consultatiebureau's in Hurdegaryp en Burgum een kleine collectie baby- en peuterboeken die twee keer per jaar gewisseld wordt. In 2021 gaan we ook daar met de Boekstartcoach van start.

Begin oktober 2019 is een aanvang gemaakt met de uitvoering van het 'Techniekmenu'. Dit menu brengt wetenschap- en techniekonderwijs op basisscholen en voldoet aan de 21e-eeuwse vaardigheden. Binnen het Techniekmenu verzorgt dbieb de programmeerlessen. In de periode 2019 – 2021 zullen in Leeuwarden jaarlijks bijna 4000 kinderen, van groep 1 t/m 8, dbieb bezoeken en in de Werkplaats een workshop volgen. De coördinatie van het Techniekmenu wordt verzorgd door Kunstcade.

Waarmee is het team Onderwijs van dbieb in 2021 – naast de uitrol en uitvoering van dBos – nog meer actief in het onderwijsveld in Leeuwarden en Tytsjerksteradiel?

De overige activiteiten richten zich op:

- Het verzorgen van programma's/activiteiten voor scholen met een dienstverleningsabonnement die nog niet deelnemen aan dBos (themacollecties, projecten, groepsbezoeken groepen 3 en 6).
- Samenwerking en afstemming met de cultuurcoaches Kunstcade.
- Uitvoering Techniekmenu in samenwerking met Kunstcade.
- Medeontwikkeling van een module meertaligheid binnen dBos .
- Het vormgeven en uitvoeren van programma's digitale geletterdheid (computational thinking, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, mediawijsheid).
- De preventie van laaggeletterdheid (verbindingen VVE-PO).
- Rol als mede-uitvoerder binnen het Kunstmenu gemeente Leeuwarden.
- Uitvoering programma BoekStart VVE.
- De deelname en uitvoering landelijke en provinciale programma's (Kinderboekenweek, Nationale Voorleesdagen, Nationale Voorleeswedstrijd, Lês & Read e.d.).
- De afstemming Keunstwurk, beperkte uitvoering van activiteiten.
- De uitvoering van rondleidingen in de bibliotheekvestigingen klassen VO en MBO.

4.3 Teams bibliotheken Stad en Dorpen

De teams Bibliotheken stad en dorpen (2 separate teams) richten zich op de publieksdienstverlening in de frontoffice richting individuele bezoeker/klant. De teams zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en ontwikkeling van het serviceconcept frontoffice van dbieb in de (vanaf januari 2021) vijf vaste vestigingen. Het serviceconcept bestaat uit een aantal specifieke elementen: collectie jeugd/volwassenen – fictie/nonfictie, informatiebemiddeling/-service, ontmoetingsfunctie (inclusief horeca) en studieplekken vormen belangrijke onderdelen van het concept. De medewerkers van de teams vormen het ‘gezicht’ van de bibliotheek op de werkvloer. Het aantal leden van dbieb bedraagt in totaal 36.550 (niveau oktober 2020) waarvan ongeveer 45 procent jeugd en 55 procent volwassen. Het totaal aantal uitleningen (inclusief verlengingen) op jaarbasis bedraagt ongeveer 750.000. De omvang van de collectie bestaat uit meer dan 230.000 items. Het aantal fysieke bezoeken aan de vestigingen bedraagt ruim 500.000 per jaar. Het aantal bezoeken aan de website van dbieb bedraagt ruim 260.000 per jaar.

4.3.1. Het team Bibliotheken Stad - Leeuwarden Stad – Centrale Blokhuispoort

Het team bibliotheken Stad bestaat uit 13 veelal parttime medewerkers, 14 flexkrachten en 39 vrijwilligers. Het team is actief in de Centrale bibliotheek Blokhuispoort (BHP) Leeuwarden. Deze vestiging is zeven dagen per week geopend – totaal 73 openingsuren – en ontvangt zo’n 300.000 bezoekers per jaar. Het is één van de best bezochte openbare instellingen in de gemeente Leeuwarden.

Speerpunten 2021 team Bibliotheken Stad

Binnen het team Bibliotheken Stad ligt – evenals in 2020 – het accent in 2021 op een drietal thema’s. Het gaat hierbij om:

- *De deskundigheidsbevordering van de medewerkers en vrijwilligers:* Om de kwaliteit van het inlichtingenwerk en de frontoffice te garanderen, wordt in 2021 specifieke aandacht gegeven aan de deskundigheidsbevordering van Medewerkers Informatie & Advies en Servicemedewerkers in de frontoffice. Het accent ligt hierbij op kennis van de collectie en informatiebemiddeling. Voor de vrijwilligers is er sprake van een specifiek traject op het terrein van hostmanship en hospitality.
- *Samenwerking met vrijwilligers:* Sinds medio 2017 werken in de Centrale Bibliotheek Leeuwarden vrijwilligers samen met professionele bibliotheekmedewerkers in de frontoffice. De inzet van vrijwilligers is zorgvuldig voorbereid en geschiedt op basis van formeel vastgesteld beleid. Hoewel de samenwerking voorspoedig verloopt, vraagt dit een permanente monitoring en bijstelling. De werkzaamheden van de vrijwilligers richten zich op hostmanship en hospitality, de nadruk bij de professionele medewerkers ligt op de bibliotheekinhoudelijke dienstverlening. Goede afstemming is van levensbelang voor de kwaliteit van de dienstverlening.
Per april 2019 is een vrijwilligerscoördinator aangesteld die zich richt op de begeleiding van alle vrijwilligers die in de organisatie werkzaam zijn.

- *Finetuning van de inrichting van de Centrale Bibliotheek Blokhuispoort*: Eind januari 2018 is de nieuwe Centrale in gebruik genomen. De inrichting is nog niet geheel afgerond; de plaatsing van bepaalde onderdelen van de collectie moet verder worden uitgewerkt. Daarnaast is een aantal bouwkundige zaken (oa. Kapel, binnentuin, dakterras) nog niet geheel afgerond. De plaatsing van een aantal inrichtingselementen en functies is eveneens een punt van permanente aandacht, afstemming en finetuning.

4.3.2. Het team Bibliotheken Dorpen

Het team bibliotheken Dorpen bestaat uit 7 parttime medewerkers en 14 vrijwilligers. Het team is actief in de vestigingen Burgum, Hurdegaryp, Gytsjerk, Grou, Stiens en tevens in de twee doarpsvoorzieningen de gemeente Leeuwarden. De vestiging Burgum is 32 uur per week geopend, Hurdegaryp 15 uur per week, Gytsjerk 15 uur per week, Grou 22,50 uur per week en Stiens 25,50 uur per week.

Speerpunten 2021 team Bibliotheken Dorpen - algemeen

Binnen het team Bibliotheken Dorpen ligt in 2021 het accent op de volgende speerpunten:

- *Bibliotheekwerk platteland naar versie 2.0.* : het bibliotheekwerk op het platteland moet toekomstbestendig worden gemaakt. Er is geen toekomst voor kleine bibliotheken die stand-alone opereren met een beperkte collectie en dito openingstijden. De toekomst ligt in een bibliotheek die deel uitmaakt van een alliantie met relevante partners. Uitgangspunt is dat huisvesting wordt gedeeld zodat gezamenlijk activiteiten kunnen worden ontwikkeld en uitgevoerd. Tevens worden (huisvestings)lasten gedeeld zodat ook de financiële basis steviger wordt.

In deze transformatie van de dorpsvestigingen ligt ook een focus op uitbreiding van de ontmoetingsfunctie: ouderen die een krantje komen lezen in de dbieb en met elkaar bijpraten. Baby's en peuters die met hun ouders in de bieb spelenderwijs kennis maken met lezen. Werkzoekenden die meedoen aan een computercursus om beter te kunnen solliciteren. Inburgeraars die bij een taalpunt hun Nederlands oefenen door met anderen te praten. In een aantal dorpen is dbieb een centrale ontmoetingsplek waar mensen met elkaar in contact komen en waar mensen van allerlei achtergronden zich verder kunnen ontwikkelen.

dbieb onderscheidt zich van andere ontmoetingsplekken door het publieke, niet-commerciële karakter. Iedereen kan binnen lopen en betrouwbare informatie krijgen en zich met die kennis verder ontwikkelen. Ook draagt dbieb in het dorp, bij aan de sociale verbondenheid. Dat is belangrijk omdat het aantal publieke organisaties en plaatsen binnen een gemeenschap afneemt. Vooral in de kleine kernen in het werkgebied van dbieb waar voorzieningen onder druk staan. In 2021 wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van het doarpshûs in de vestiging Gytsjerk. Momenteel wordt onderzocht of het mogelijk is om, na de sluiting van de vestiging Hurdegaryp per 1 januari 2021, een bepaalde vorm van de ontmoetingsfunctie te realiseren in het MFC It Maskelyn of op een andere locatie in het

dorp. Ook bij de ontwikkeling van een eventuele alternatieve locatie van de vestiging Burgum, zal het item 'ontmoetingsfunctie' een belangrijke rol spelen.

- De deskundigheidsbevordering van de medewerkers en vrijwilligers: Evenals in het team Stad zal in 2021 veel aandacht worden besteed aan de deskundigheidsbevordering van Medewerkers Informatie & Advies en Servicemedewerkers in de frontoffice. Ook hier ligt het accent op kennis van de collectie en informatiebemiddeling. Voor de vrijwilligers die in de dorpen actief zijn in de frontoffice is er sprake van een specifiek traject op het terrein van hostmanship en hospitality.
- Samenwerking met vrijwilligers: Ook in de dorpsvestigingen zijn vrijwilligers actief. De inzet van deze vrijwilligers is zorgvuldig voorbereid en geschiedt op basis van formeel vastgesteld beleid. Hoewel ook hier de samenwerking voorspoedig verloopt, vraagt dit een permanente monitoring en bijstelling.

Highlights 2021 team Bibliotheken Dorpen – specifiek gemeente Tytsjerksteradiel:

- In de gemeente Tytsjerksteradiel wordt het bibliotheekwerk getransformeerd naar de versie 2.0. Er wordt in de nieuwe setting tevens geanticipeerd op de bezuiniging zoals deze vanaf 2021 van kracht is. In de nieuwe opzet en aanpak snijdt het mes aan meerdere kanten. Wat is het scenario voor en wat zijn de concrete acties?
- De inhoud van het bibliotheekwerk in Tytsjerksteradiel is gebaseerd op de uitvoering van de vier strategische speerpunten/programmaliijnen (zoals beschreven in hfd. 3).
- De inhoud van het bibliotheekwerk komt tegemoet aan de maatschappelijke opdracht en is vraaggericht.
- De bibliotheek legt het accent op de bibliotheekfunctie. Huisvestingslasten worden gedeeld met andere partijen en geminimaliseerd. Subsidie wordt vooral aangewend voor de inhoud en minder voor de stenen.
- Er zijn twee fysieke vestigingen in Tytsjerksteradiel: één in Burgum en één in Gytsjerk. De frontoffice wordt opnieuw ingericht. Participatie met andere organisaties of instellingen onder één dak is het uitgangspunt. In samenwerking met Doarpsbelangen Gytsjerk is een concreet plan⁶ ontwikkeld voor de inhousing van een Doarpsûs/-kamer in het huidige pand van dbieb in Gytsjerk. Dit plan wordt medio januari 2021 aan het college voorgelegd.
- De vestiging in Hurdegaryp wordt per 1 januari 2021 gesloten.

Highlights 2021 team Bibliotheken Dorpen – specifiek Leeuwarden

- Het bestuur van Stichting De Skalm heeft ingestemd met het voorstel van de gemeente Leeuwarden om het MFC De Skalm onder te brengen in het voormalige gemeentehuis van Leeuwarderadiel. Voordat De Skalm – inclusief bibliotheek – kan verhuizen moet het oude gemeentehuis eerst grondig worden verbouwd. Door architectenbureau TWA is een opzet gemaakt en het is haalbaar om alle participanten van het huidige MFC onder te brengen op de nieuwe locatie. Vanuit dbieb is er een professionele afvaardiging in de gemeentelijke projectorganisatie zodat de bibliotheekbelangen, eisen en wensen goed worden meegenomen.

⁶ Het plan 'Voorstel Ontmoetingsruimte Gytsjerk' – Doarpsbelangen en dbieb – januari 2020

De nieuwe bibliotheek in Stiens krijgt een formule waarin bibliotheek en horeca worden gecombineerd; dbieb Blokhuispoort in het klein. Er is een intern bouwteam samengesteld waarin ook het team Bibliotheken Dorpen is vertegenwoordigd. Inmiddels is een functioneel vlekken- en inrichtingsplan gemaakt. De verdere uitvoering van de plannen zal in 2021 veel tijd en aandacht van het team Bibliotheken Dorpen vragen.

4.4 Unit Digitaal

De Unit digitaal houdt zich bezig met het samenstellen en presenteren van digitale content op dbieb.nl. Het team, bestaande uit vier medewerkers, maakt digitale dossiers die aansluiten op actuele thema's waarover dbieb publieksactiviteiten organiseert. Daarnaast zijn er apps, databanken, boekenblogs en inspiratiepagina's voor diverse doelgroepen, zoals bijvoorbeeld het primair onderwijs. Voor partners in het sociaal domein wordt relevante, onafhankelijke en betrouwbare informatie op maat gemaakt en gepresenteerd op narrowcasting systemen (Biebskerm).

Het team zorgt daarnaast voor deskundigheidsbevordering en ondersteuning van met name de medewerkers in het team bibliotheken in het gebruik van digitale content en de advisering van bezoekers op digitaal vlak. Het team werkt samen met de koninklijke bibliotheek (KB) aan verdere doorontwikkeling van landelijke digitale diensten. De focus op onderdelen in 2021:

Ontwikkeling Biebskerm

Steeds meer partners in het sociaal domein willen graag met dbieb samenwerken middels Biebskerm. Biebskerm is een digitale dienstverlening waarmee we inwoners van de gemeente Leeuwarden en Tytsjerksteradiel via narrowcastingschermen attenderen op voor hen relevante, onafhankelijke en betrouwbare informatie. Deze informatie is afkomstig van meerdere non-profitorganisaties als wijkcentra, Amaryllis en dbieb. Medewerkers van dbieb vertalen informatie over bijvoorbeeld activiteiten en regelingen naar laagdrempelige berichten in begrijpelijke taal. Deze plaatsen we op Biebskerm. Zo bieden we relevante informatie aan op plekken waar veel mensen komen om met name kwetsbare inwoners de deelnemende organisaties beter te vinden. De schermen staan bij de wijkvereniging van Bilgaard en Heechterp-Schieringen, bij De Klomp en de Estafette kringloopwinkel

Digi-spreekuur

Unit Digitaal verzorgt wekelijks een digi-spreekuur waar mensen geholpen worden bij het gebruik van apps van de bibliotheek. De in oktober 2020 gelanceerde Online bibliotheek maakt het heel gemakkelijk om luisterboeken en e-boeken te lenen. Ook in 2021 zullen de voordelen uitgebreid onder de aandacht van de bezoekers gebracht worden.

Ondersteuning medewerkers dbieb

Unit Digitaal ondersteunt de teams bij het digitaalvaardiger maken van onze bezoekers door de medewerkers te scholen in (nieuwe) digitale technieken en werkwijzen zoals bijvoorbeeld het werken met digitale databestanden en digitale tools, Office 365, werken met livestreams etc.

Digitale dossiers

Met digitale dossiers speelt Unit Digitaal in op de actualiteit en gaat dit in 2021 ook meer doen in samenwerking met lokale organisaties en communities.

5. Samengevat: hoofdlijnen planning 2021 per inhoudelijk team

Team Programmering:

- Bestrijding laaggeletterdheid – accent op curatie
- Programma basisvaardigheden - 21^e-eeuwse vaardigheden
- Uitvoering programma techniekmenu Leeuwarden
- Programma digitale geletterdheid
- Ontwikkeling en uitvoering programmering De Kapel
- Centrale Blokhuispoort
- Netwerk/verbinder (vraagbaak) sociaal domein
- Cursussen (voorheen Volksuniversiteit)
- Culturele activiteiten (waaronder De Nacht van de Filosofie)

Team Onderwijs:

- Ontwikkeling formule 'De Bibliotheek op School' (dBos) -
- Uitrol formule dBos conform planning in de gemeente Leeuwarden
- Uitrol dBos conform planning in de gemeente Tytsjerksteradiel
- Programma 21^e-eeuwse vaardigheden jeugd
- Overige activiteiten aan het onderwijs

Team Bibliotheken Stad:

- Verdere finetuning inrichting Centrale Blokhuispoort
- Deskundigheidsbevordering medewerkers en vrijwilligers
- Samenwerking met vrijwilligers

Team Bibliotheken Dorpen:

- Bibliotheekwerk plattelandsvoorzieningen Tytsjerksteradiel en Leeuwarden naar 2.0
- Sluiting vestiging Hurdegaryp
- Realisatie Doarpshûs/ontmoetingsruimte in vestiging Gytsjerk
- Onderzoek met partners herhuisvesting vestiging Burgum
- Deskundigheidsbevordering medewerkers en vrijwilligers
- Samenwerking met vrijwilligers
- Uitvoering herhuisvesting vestiging Stiens

Unit Digitaal:

- Verdere uitrol onder partners van systeem Biëbskerm
- Ondersteuning medewerkers dbieb gebruik digitale content
- Advisering klanten en bezoekers op digitaal terrein
- Samenwerking met Koninklijke Bibliotheek terrein digitale dienstverlening
- Heroriëntatie op doorontwikkeling digitale dienstverlening – opzet en invulling Unit

